

MANIFEST

ODBORNÍCI NA PRACOVNÉ A SOCIÁLNE PRÁVO Z CELEJ EURÓPY

ŽIADAJÚ EURÓPSKU ÚNIU,

ABY REŠPEKTOVALA A PODPOROVALA ZÁKLADNÉ SOCIÁLNE PRÁVA,

NAJMÄ VO VZŤAHU K VŠETKÝM PROTIKRÍZOVÝM OPATRENIAM

- 1) Hospodársku a finančnú krízu a jej antisociálne dôsledky je potrebné vnímať v širšom kontexte. Na základe historických skúseností z oboch svetových vojen sa Medzinárodná organizácia práce rozhodla v roku 1944 prijať Filadelfskú deklaráciu, v ktorej sa výslovne uvádza, že
  - práca nie je komodita;
  - sloboda prejavu a združovania sú nevyhnutným predpokladom pre udržateľný pokrok;
  - chudoba kdekoľvek predstavuje nebezpečenstvo pre prosperitu všade.
- 2) Na európskej úrovni už od druhej svetovej vojny tvoria zásady tejto deklarácie nevyhnutný základ európskeho pracovného a sociálneho práva a zároveň aj implicitný – a často explicitný – základ pre budovanie krehkého európskeho sociálneho modelu v rámci EÚ.
- 3) Vo svojom prejave k Európskemu parlamentu dňa 14. septembra 2011 uviedol generálny riaditeľ MOP Juan Somavia, že *„Dodržiavanie základných princípov a pracovných práv nie je možné spochybňovať, ani v čase krízy, keď sa otázka spravodlivosti stáva ešte dôležitejšou. To platí najmä pre krajiny, ktoré sú povinné prijímať úsporné opatrenia. Nemôžeme používať krízu ako výhovorku na porušovanie medzinárodne platných záväzkov v oblasti pracovného práva.“*
- 4) Na zasadaní ministrov práce a zamestnanosti krajín G20, ktoré sa konalo v dňoch 26. – 27. septembra 2011 v Paríži, predstavovala „podpora účinného uplatňovania sociálnych a pracovných práv a základných zásad a práv zamestnancov“ jedno z kľúčových odporúčaní¹, čo bolo vyjadrené v Deklarácii hláv štátov G20 prijatej na summite v Cannes v dňoch 3. – 4. novembra 2011² (G20 2011b).
- 5) Na zasadaní G20, ktoré sa konalo 17. a 18. mája 2012 v Guadalajare v Mexiku, vyhlásili ministri práce a zamestnanosti vo svojom záverečnom vyhlásení: *„veríme, že hospodársky rast by mal byť založený na kvalitných pracovných príležitostiach, tzn. na pracovných miestach v jednotlivých odvetviach, so sociálnym zabezpečením, dôstojnými príjmami a úplnou ochranou práv*

---

¹ http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/how-the-ilo-works/multilateral-system/g20/WCMS_164260/lang--fr/index.htm

² <http://www.g20-g8.com/g8-g20/g20/english/for-the-press/news-releases/cannes-summit-final-declaration.1557.html>

zamestnancov“. Ministri zdôraznili „význam súdržnosti medzi rastom a zamestnanosťou a medzi makroekonomickými politikami a politikami zamestnanosti na národnej aj medzinárodnej úrovni“.³

- 6) Preukazuje sa však, že od konca roku 2008 a začiatku hospodárskej krízy,
- európske a národné štátne orgány a národné zákonodarné zbory prijali celý rad opatrení na posilnenie flexibility zamestnávateľov, vrátane zmien národného pracovného práva,
  - v niektorých prípadoch boli urobené reformy všeobecného pracovného práva, ešte pred začiatkom ekonomickej krízy, s údajným cieľom „modernizácie“ pracovného práva,
  - v niektorých krajinách viedla zmena vlády k urýchleniu drastických zmien v oblasti pracovného práva, vrátane absencie rokovania so zainteresovanými stranami, napr. sociálnymi partnermi a predovšetkým odbormi,
  - v iných prípadoch boli štrukturálne reformy požadované alebo dokonca vnucované zo strany „Trojky“, zložené z Medzinárodného menového fondu (MMF) a dvoch orgánov EÚ, t. j. Európskou komisiou a Európskou centrálnou bankou (ECB).
- Tieto opatrenia, ktoré nevedú k vyriešeniu samotnej hospodárskej a finančnej krízy, túto krízu v skutočnosti prehĺbili a teraz ohrozujú nielen životaschopnosť sociálnej Európy, ale zo širšieho hľadiska celú európsku hospodársku a politickú integráciu.
- 7) Odborníci na pracovné a sociálne právo z celej Európy, ktorí sú signatármi tohto vyhlásenia, vyjadrujú svoje vážne znepokojenie nad úspornými opatreniami a ich dopadmi na aktuálny – a vzájomne prepojený – právny, ekonomický a politický vývoj EÚ:
- V súčasnej finančnej a hospodárskej kríze sú zamestnanci a práva zamestnancov v mnohých krajinách pod silným tlakom;
  - Nielenže sú marené kolektívne postupy, ale dochádza aj k systematickým útokom na kolektívne vyjednávanie, vrátane ničenia inštitútov, mechanizmov a základných princípov kolektívneho vyjednávania (napr. zavedením zákazu odvetvového vyjednávania, nedodržiavaním minimálnych požiadaviek stanovených v kolektívnych zmluvách v jednotlivých pracovných zmluvách atď.);
  - Trojka ukladá členským štátom povinnosti rozsiahlej a niekedy dramatickej deregulácie svojich trhov práce a systémov sociálnej ochrany, čo vedie k oslabeniu odborov, nestabilným pracovnoprávnym vzťahom, neistote a vysokej nezamestnanosti, rastu chudoby a sociálnym nepokojom;
  - Tieto drastické úsporné opatrenia v oblasti práce vedú k odmietnutiu Európy a európskych hodnôt, rovnako ako k bujneniu xenofóbie, najmä voči menšinám, a ohrozeniu mieru v Európe.
- 8) Odborníci na pracovné a sociálne právo z celej Európy, ktorí sú signatármi tohto vyhlásenia, preto naliehavo žiadajú Európsku úniu a jej inštitúcie, aby rešpektovali a podporovali:

---

³ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/131076.pdf

- hodnoty zakotvené v Lisabonskej zmluve, tzn. „úctu k ľudskej dôstojnosti, slobodu, demokraciu, rovnosť, právny štát a rešpektovanie ľudských práv“ (článok 2 Zmluvy o EÚ),
  - svoju povinnosť „usilovať sa o trvalo udržateľný rozvoj Európy založený na vyváženom hospodárskom raste a cenovej stabilite, o sociálne trhové hospodárstvo s vysokou konkurencieschopnosťou zamerané na dosiahnutie plnej zamestnanosti a sociálneho pokroku, ako aj o vysokú úroveň ochrany životného prostredia a zlepšenie jeho kvality“ (článok 3 ods. 3 Zmluvy o EÚ).
  - základné sociálne práva zaručené v právne záväznej Listine základných práv Európskej únie (článok 51 ods. 1 Listiny), najmä právo na kolektívne vyjednávanie a kroky, ktoré je potrebné vykladať v súlade s príslušnými dohovormi MOP ratifikovanými všetkými členskými štátmi EÚ (článok 53 Listiny), ochranu v prípade neoprávneného prepustenia, sociálne zabezpečenie a sociálnu pomoc.
- 9) Signatári vyzývajú hlavy štátov a vlád, predovšetkým v postavení členov európskych inštitúcií, tzn. Európskej rady, aby zreteľne a jednoznačne zaručili dodržiavanie právne záväzného rámca a predovšetkým aby podporili základné sociálne práva zamestnancov a ich zástupcov.
- 10) Najmä je nutné zaistiť, aby základné sociálne práva zamestnancov a ich zástupcov neboli podriaďované slobodám vnútorných trhov a právu na hospodársku súťaž, ani úsporným opatreniam vyplývajúcim z fiškálnej politiky či podmienok finančnej pomoci; tieto základné sociálne práva musia byť plne uznávané ako nevyhnutný predpoklad pre zdravý a udržateľný hospodársky a sociálny vývoj a rozvoj Európskej únie a jej členských štátov. Pracovné právo a sociálne normy na vysokej úrovni hrajú zásadnú rolu pri vyvažovaní ekonomík, podpore príjmov a posilnení investícií do kapacít.
- 11) Súčasnnej Európskej komisii sa v spolupráci s Trojkou v súčasnosti nedarí dodržiavať základné prvky európskeho sociálneho modelu a ducha Filadelfskej deklarácie. V dôsledku toho sociálny model trpí značným rozkladom a hrozí mu úplné zničenie, mimo záujmu verejnosti. Ak zlyhá európsky sociálny model, ako môže uspieť európsky projekt ako celok?
- 12) Signatári tohto vyhlásenia nesúhlasia s týmito postojmi a opatreniami, ktoré viedli k súčasnej situácii. Naliehavo žiadame EÚ a jej inštitúcie, aby v plnej miere obnovili dodržiavanie základných zákonných povinností a politických cieľov a aby prijali zodpovednosť za udržateľný európsky sociálny model.

Január 2013